

Alþingi
Erindi nr. P 143/1720
komudagur 30.4.2014



Nefndasviðs Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Egilsstöðum, 30. apríl 2014

Efni: Umsögn Skógræktar ríkisins um Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, með síðari breytingum (viðaukar, tilkynningarskyldar framkvæmdir, flutningur stjórnsýslu). Þingskjal 813 — 467. mál.

Skógrækt ríkisins gerir eftirfarandi tillögur að breytingum á ofangreindu frumvarpi.

1) 12. gr.: Skógrækt ríkisins leggur til að liður *1.07 Nýræktun skóga á allt að 200 ha svæði sem breytir fyrri landnotkun*, sem er í C flokki, falli niður. Jafnframt leggur Skógrækt ríkisins til að liður *1.06 Nýræktun skóga á 200 ha svæði eða stærra eða á verndarsvæðum sem breytir fyrri landnotkun*. *Varanleg skógareyðing sem breytir fyrri landnotkun* verði færður í C flokk

Greinargerð:

Grunnstef í tilskipun 85/337/EBE, sem þessar lagabreytingar taka mið af, og hérlendum lögum um mat á umhverfisáhrifum er að ávallt sé fjallað um *veruleg* umhverfisáhrif og jafn vel *verulega ógn við umhverfið*, sem bendir til þess að það hafi hingað til hvorki verið ætlun löggjafavalds ESB né Íslendinga að lögin nái til framkvæmda sem ekki eru líklegar til að hafa *veruleg* áhrif. Er í því sambandi miðað við þrjú atriði; staðsetningu, umfang og eðli viðkomandi framkvæmdar. Umhverfisáhrif geta m.ö.o. talist veruleg ef staðsetningin er á einhvern hátt viðkvæm, ef framkvæmdin/starfsemin hefur áhrif á stóru svæði eða getur haft slík áhrif í tilviki slysa eða ef framkvæmdin hefur miklar og óæskilegar breytingar í för með sér, einkum ef þær breytingar eru óafturkræfar.

Umhverfisáhrif skógræktar eru vel þekkt. Skógrækt er ekki mengandi starfsemi. Þvert á móti eru mörg dæmi þess að skógar dragi úr áhrifum mengunar. Skógar hafa ekki teljandi umhverfisáhrif utan þeirra svæða þar sem þeir vaxa, nema e.t.v. að kolefnisbinding þeirra gæti dregið út hnattrænni hlýnun. Áhrif skóga á líffræðilega fjölbreytni er flókin og misjöfn eftir lífveruhópun og aldri skógarins, en nýlegar rannsóknir hér á landi benda til þess að heildar líffjölbreytni minnki ekki við skógrækt og reyndar að skógrækt geti eflt líf í ám og vötnum. Þá er í það heila lítill munur á áhrifum skógræktar eftir því hvaða trjategundir eru ræktaðar.

Umhverfisáhrif skógræktar felast einkum í þeim lífríkisbreytingum sem verða samfara framvindu frá skóglausu landi til skógar og í breytingum á ásýnd lands. Þegar ofbeitt eða rofið land er tekið til skógræktar er það beinlínis markmið að valda þessum breytingum, oft í þágu umhverfisverndar. Mikill meirihluti skógræktar á Íslandi fer fram á slíku landi.

Breytingarnar eru jafnframt hægfara. Frá gróðursetningu líða 10-30 ár þar til skógur er kominn í þá hæð og þann þéttleika að umhverfisáhrifa sé farið að gæta. Komi fram ástæður til

Þess að skógur megi ekki vaxa á viðkomandi stað, eru framkvæmdir fullkomlega afturkræfar á því tímabili. Á seinni stigum eru áhrif skógræktar einnig afturkræf með því að fella skóginn og skapa aftur sömu skilyrði og áður ríktu.

Líkurnar á því að skógrækt á minni svæðum en 200 ha og utan verndarsvæða hafi *veruleg* umhverfisáhrif, þ.e. áhrif sem eru neikvæð umhverfinu og óafturkræf, eru hverfandi. Verði þetta frumvarp að lögum mun kostnaður við skógrækt hins vegar aukast um sem nemur minnst um kr. 200.000 (kostnaður við framkvæmdaleyfi og meðferð Skipulagsstofnunar) fyrir hverja nýja framkvæmd. Það mun virka letjandi á skógræktarstarfið og draga úr áhuga margra á að leggja hönd á plóg við að endurreisa skóga landsins.

2) 13. gr. Skógrækt ríkisins leggur til að b-liður verði:

b. A-liður iii. liðar 2. tölul. orðast svo: friðlýstra náttúruminja og svæða sem njóta sérstakrar verndar samkvæmt 37. gr. laga um náttúruvernd, nr. 44/1999, einnig landsvæða í verndarflokki verndar- og orkunýtingaráætlunar samkvæmt lögum nr. 48/2011

M.ö.o. er lagt til að svæði á náttúruminjaskrá og náttúruverndaráætlun verði ekki talin til verndarsvæða skv. lögum þessum.

Greinargerð:

Þau svæði á náttúruminjaskrá sem ekki eru friðlýst hafa enga opinbera umfjöllun fengið og eigendur þeirra hafa í mörgum tilvikum ekki verið hafðir með í ráðum við ákvörðun um að skrá þau. Náttúruminjaskrá er í raun samin í ábyrgðarleysi og var aldrei ætlað að vera annað en listi yfir svæði sem skoða mætti nánar m.t.t. friðlýsingar. Sérstaklega er þó ámælisvert hvernig mörk svæða eru dregin á kortinu sem fylgir skránni. Þau eru oft dregin án tillits til staðhátta, án þess að svæðið hafi verið skoðað og ekki í samræmi við það sem talið var að hugsanlega gæti verið verndarvert.

Náttúruverndaráætlun er tilraun til að forgangsraða svæðum m.t.t. friðlýsingar. Þau svæði hafa ekki heldur öll verið könnuð m.t.t. verndargildis, mörk þeirra eru mjög rúm og ákveðin án aðkomu landeigenda. Náttúruminjaskrá og náttúruverndaráætlun eru plögg sem ekki ber að gera hærra undir höfði en forsendur þeirra gefa tilefni til.

Forsendur fyrir því að hafa þessi svæði með á lista yfir verndarsvæði í 2. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum eru mjög hæpnar. Í greinargerð með frumvarpinu er sagt að „breyting þessi sé í samræmi við lög um náttúruvernd, nr. 44/1999“. Það gæti átt við um svæði sem talin eru upp í 37. gr. þeirra laga, sem skulu njóta „sérstakrar verndar“, en engin ákvæði eru þar um að svæði á náttúruminjaskrá eða náttúruverndaráætlun skuli njóta verndar.

Að veita svæðum á náttúruminjaskrá og náttúruverndaráætlun sérstöðu í lögum um mat á umhverfisáhrifum sem þau hafa ekki samkvæmt öðrum lögum felur í sér gróft brot á eignarréttarákvæði stjórnarskrárinnar, í ljósi þess að ekki er tryggt að samráð hafi verið haft við landeigendur um veru viðkomandi svæða á þessum skráum.

F.h. Skógræktar ríkisins

Pröstur Eysteinnsson, sviðsstjóri þjóðskóganna